

Duhan Kalkan

<https://orcid.org/0000-0001-5346-7016>

Dr., Secretary General of the Ankara Development Agency, Türkiye, kalkanduhan@yahoo.com

Atıf Künyesi | Citation Info

Kalkan, D. (2025). Fırsatlar ve Sınavlar: Suriye'deki Rejim Değişikliğinin Türk Enerji Siyaseti Açısından Önemi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 12 (5), 629-647.

Fırsatlar ve Sınavlar: Suriye'deki Rejim Değişikliğinin Türk Enerji Siyaseti Açısından Önemi

Öz

Enerji, tarih boyunca toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişimin temel unsurlarından biri olmuş, günümüzde ise devletler arası ilişkilerde stratejik bir unsur haline gelmiştir. Bu durum devletler açısından enerji güvenliği kavramını ön plana çıkarmıştır. Enerji güvenliği en temel anlamıyla arz, talep ve ulaşım yolları güvenliği çerçevesinde değerlendirilmektedir. Türkiye, artan enerji talebi ve yüksek dışa bağımlılığı nedeniyle enerji güvenliğini dış politika ve ulusal güvenlik anlayışının merkezine yerleştirmiştir. Arz güvenliği ve transit ülke olma hedefi, Ankara'nın enerji politikalarının temel belirleyicileri olmuştur. Suriye, savaş öncesinde önemli petrol ve doğal gaz rezervlerine sahip bir üretici ülke iken, iç savaş ve yaptırımlar nedeniyle enerji sektörü büyük ölçüde çökmüştür. 2024 sonunda gerçekleşen rejim değişikliği, ülkenin enerji altyapısının yeniden inşası ve üretimin artırılması için yeni bir fırsat doğurmuştur. Bu süreç Türkiye açısından hem enerji tedarikini çeşitlendirme hem de bölgesel enerji merkezi olma hedeflerini güçlendirme potansiyeli taşımaktadır. Ancak YPG/SDG kontrolündeki sahalar, uluslararası aktörlerin rekabeti, yaptırımlar ve altyapı sorunları ciddi riskler yaratmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Enerji Güvenliği, Türkiye, Suriye, Rejim Değişikliği

Opportunities and Challenges: The Significance of the Syrian Regime Change for Turkey's Energy Policy

Abstract

Energy has historically been one of the fundamental components of social, economic, and technological development and has become a strategic element in interstate relations today. This reality has brought the concept of energy security to the forefront for states. In its most basic sense, energy security is evaluated within the framework of supply security, demand security, and the security of transportation routes. Due to its increasing energy demand and high dependence on external sources, Turkey has placed energy security at the center of its foreign policy and national security strategy. The objectives of ensuring supply security and becoming a transit hub have been the main determinants of Ankara's energy policies. Before the civil war, Syria was a producer country with significant oil and natural gas reserves; however, the conflict and international sanctions led to the near collapse of its energy sector. The regime change that

Copyright and License Statement

All publication and copyright of this article are held by the Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi. The article is made available by the journal as open access under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Under this license, the article may be used, reproduced, and shared in any medium for non-commercial purposes, provided that proper scholarly attribution is given; however, the original content may not be altered, transformed, or used to create derivative works. The scientific, legal, and ethical responsibility for the content of the works published in the journal rests entirely with the author(s) of the article; the journal's editors and editorial board cannot be held responsible for this content. All requests concerning commercial reuse, translation, or republication of the article must be directed to the journal's editorial board at akademiktarihvedusunce@gmail.com.

took place at the end of 2024 created a new opportunity for the reconstruction of the country's energy infrastructure and the revitalization of energy production. This transformation presents both opportunities and challenges for Turkey. On the one hand, it offers the potential to diversify energy supply sources and strengthen Turkey's goal of becoming a regional energy hub. On the other hand, the energy fields controlled by the YPG/SDG, the competition among international actors, the persistence of sanctions, and the weaknesses in infrastructure pose serious risks to these ambitions.

Keywords: Energy Security, Turkey, Syria, Regime Change

Giriş

Ortadoğu'nun kırılan güvenlik dengeleri içerisinde enerji, yalnızca ekonomik bir kaynak değil, aynı zamanda siyasi nüfuz ve güvenlik politikalarının merkezinde yer almaktadır. Türkiye'nin enerji güvenliği, artan talep ve yüksek dışa bağımlılık oranı nedeniyle dış politika yapımında belirleyici bir unsur haline gelmiştir. Bu bağlamda, 8 Aralık 2024'te Suriye'de Esad rejiminin yıkılmasıyla ortaya çıkan yeni siyasal konjonktür, Ankara açısından hem önemli fırsatlar hem de ciddi riskler barındırmaktadır. Türkiye ile Suriye arasında derin tarihsel, toplumsal ve coğrafi bağların yanı sıra, enerji arzı ve transit güzergâhlar bakımından da güçlü bir etkileşim söz konusudur. Dolayısıyla rejim değişikliğinin enerji güvenliği perspektifinden incelenmesi, hem bölgesel politikaların anlaşılması hem de Türkiye'nin dış enerji stratejilerinin şekillendirilmesi bakımından kritik öneme sahiptir. Bu çalışmanın temel araştırma soruları şu şekilde belirlenmiştir:

*Suriye'deki rejim değişikliğinin Türkiye'nin enerji güvenliği ve enerji merkezine dönüşme hedefleri üzerindeki olası etkileri nelerdir?

*Suriye'nin enerji altyapısının yeniden inşasında Türkiye hangi fırsat ve risklerle karşı karşıyadır?

*YPG/SDG kontrolündeki enerji sahaları ve uluslararası aktörlerin tutumları, Türkiye'nin enerji stratejilerini nasıl şekillendirmektedir?

Bu sorular, Türkiye'nin enerji güvenliğini yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda güvenlik ve diplomasi boyutlarıyla da değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Araştırmada yöntem olarak nitel doküman analizi tercih edilmiştir. Resmî istatistikler, uluslararası kuruluş raporları, basın haberleri ve akademik çalışmalar taranarak veriler karşılaştırmalı biçimde değerlendirilmiştir. Ayrıca enerji güvenliği literatüründe öne çıkan kavramsal çerçeve (arz güvenliği, talep güvenliği ve ulaşım yolları güvenliği) temel alınarak, Suriye'deki gelişmelerin Türkiye'nin enerji politikalarına etkisi analiz edilmiştir. Bu yöntem, hem güncel verilerin hem de teorik yaklaşımların sentezini yapmayı mümkün kılmıştır. Suriye'deki rejim değişikliği sonrasında oluşan yeni siyasal tablo, Türkiye'nin enerji güvenliği stratejilerini yeniden tanımlamasını zorunlu kılmıştır. Bu çalışma, rejim değişikliğinin Türkiye'nin enerji arzı, transit rolü ve bölgesel güç konumu

üzerindeki etkilerini bütüncül biçimde ele alarak, literatürdeki boşluğu dolduran özgün bir analiz sunmaktadır. Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kavramsal bir bakış açısıyla enerji güvenliği üzerinde durulmaktadır. İkinci bölümde Türkiye'nin enerji güvenliği anlayışı ele alınmakta; iç talep, üretim, dış tedarik ve bağımlılık düzeyleri değerlendirilmektedir. Üçüncü bölüm ise Suriye enerji sektörünün savaş öncesi ve sonrası durumunu incelemekte; YPG/SDG kontrolündeki sahalara ve yeni hükümetin enerji politikaları tartışılmaktadır. Sonuç bölümünde ise konunun kısa bir özeti yapılmakta, rejim değişikliğinin Türkiye'nin enerji güvenliği üzerindeki etkileri analiz edilerek, ortaya çıkan fırsatlar ve riskler mukayeseli biçimde ortaya konmaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Enerji, en temel anlamıyla “iş yapabilme yeteneği” olarak tanımlanmakta olup, insanlık tarihinin gelişiminde belirleyici rol oynamış temel unsurlardan biridir. Ateşin keşfinden Sanayi Devrimi'ne, buhar makinesinden modern teknolojilere kadar enerji, toplumsal, ekonomik ve teknolojik ilerlemenin merkezinde yer almıştır. Günümüzde ulaşımdan iletişime, üretimden günlük yaşama kadar her alanda vazgeçilmez bir unsur haline gelen enerji, artan talep ve sınırlı kaynaklar nedeniyle devletlerarası ilişkilerde stratejik bir öneme sahip olmuştur. Bu durum, enerjiyi yalnızca teknik bir mesele olmaktan çıkararak güvenlik boyutuyla da ele alınması gereken kritik bir konu haline getirmiş, enerji güvenliği kavramı devletlerin güvenlik anlayışlarının merkezine yerleşmiştir. Enerji güvenliği kavramı için üzerinde fikir birliği sağlanmış, kesin ve evrensel bir tanım bulunmamaktadır. Bununla birlikte, kavrama ilişkin çeşitli uluslararası tanımlama çabaları mevcuttur. Örneğin, 1992 yılında Dünya Enerji Konseyi enerji güvenliğini “bir ülkenin vatandaşlarına sürdürülebilir ve güvenilir yakıt ile enerji hizmetinin sağlanmasının devlet tarafından garanti altına alınması” şeklinde tanımlamıştır. Bu tanım, kavramın yalnızca arz boyutuna değil, aynı zamanda sürdürülebilirlik ve erişilebilirlik ilkelerine de dikkat çekmektedir.

Enerji güvenliği, akademik literatürde ve kurumsal çalışmalarda farklı açılardan ele alınmıştır. Kalkan'a (2020) göre enerji güvenliği üç temel boyut üzerinden değerlendirilmektedir: enerji talep güvenliği, enerji arz güvenliği ve ulaşım yolları güvenliği. Enerji talep güvenliği, enerji ihracatçısı ülkelerin önceliğini oluşturmaktadır. Bu boyut, üretilen enerji kaynaklarının uluslararası piyasalarda kesintisiz biçimde alıcı bulmasını ve fiyat istikrarının korunmasını hedeflemektedir. Enerji arz güvenliği ise daha çok ithalatçı ülkelerin enerjiye kesintisiz, uygun maliyetli, sürdürülebilir ve erişilebilir biçimde ulaşabilmesini ifade etmektedir (Kalkan, 2023). Bu çerçevede

mevcudiyet, hesaplılık, sürdürülebilirlik ve erişilebilirlik unsurları kavramın temel bileşenleri olarak öne çıkmaktadır.

Enerji güvenliğinin üçüncü boyutu olan ulaşım yolları güvenliği, enerji kaynaklarının üretim noktalarından tüketicilere ulaştırıldığı güzergâhların güvenliğiyle ilgilidir. Bu güzergâhlar üzerinde yaşanabilecek siyasi istikrarsızlıklar, savaşlar, terör tehditleri veya bölgesel krizler enerji akışını sekteye uğratabileceği için devletler alternatif taşıma hatları arayışına yönelmektedir (Kalkan, 2022). Dolayısıyla enerji güvenliği, ulaşım yollarının güvenliğiyle birlikte ele alındığında hem üretici hem de tüketici devletler açısından farklı öncelikleri ve kaygıları barındıran çok boyutlu, stratejik bir kavram olarak öne çıkmaktadır.

Bir başka deyişle, enerji güvenliği ekonomik sürdürülebilirlik ile jeopolitik istikrar arasındaki hassas dengeyi temsil etmektedir. Enerji arzı, fiyat istikrarı, ulaşım yollarının emniyeti ve bölgesel iş birliği gibi unsurlar bir arada değerlendirildiğinde, enerji güvenliği yalnızca ekonomik çıkarların değil, aynı zamanda uluslararası sistemdeki stratejik konumlanmanın da belirleyici unsurlarından biri haline gelmiştir.

Türkiye'nin Enerji Güvenliği

Türkiye'nin enerji güvenliği anlayışı, enerji tüketicisi diğer ülkelerde olduğu gibi, esasen enerji arz güvenliği ve ulaşım yolları güvenliği ekseninde şekillenmektedir. Bu noktada öncelikli olarak enerji arz güvenliği öne çıkmaktadır. Yenilenebilir kaynaklar da dâhil olmak üzere yerli enerji kaynaklarının yetersizliği ve yüksek dışa bağımlılık oranı, enerji güvenliğinde mevcudiyet, hesaplılık, sürdürülebilirlik ve erişilebilirlik unsurlarını ön plana çıkarmaktadır. Buna ek olarak, Ortadoğu ve Karadeniz bölgesindeki istikrarsızlıklar, Doğu Akdeniz'deki enerji rekabeti, Rusya'nın tekelleri politikaları ve Suriye–Irak merkezli güvenlik riskleri Türkiye'nin enerji arz güvenliği açısından kırılganlık yaratmaktadır. Bu kapsamda Türkiye, dış ticaret açığını büyüten bu bağımlılığı azaltmak amacıyla sürdürülebilir, uygun maliyetli kaynaklara yönelmekte ve kaynak ile tedarikçi çeşitliliği politikası izlemektedir. Böylece tek bir ülke veya kaynağa bağımlı kalmamak hedeflenmektedir. Bununla birlikte, Türkiye kara ve deniz alanlarında yoğun bir enerji kaynağı arayışı içerisine girmiştir (Kalkan, 2022). Türkiye, ulaşım yolları güvenliği açısından da stratejik bir konuma sahiptir. Enerji tüketiminin artışı, dışa bağımlılık ve jeopolitik riskler, Türkiye'yi enerji tedarik zincirlerinde daha etkin bir aktör olmaya yöneltmiştir. Coğrafi konumu itibarıyla Türkiye, enerji zengini Orta Doğu, Orta Asya ve Rusya ile enerji tüketimi yüksek Avrupa arasında doğal bir köprü niteliği taşımaktadır. Son yıllarda Ankara, bu avantajını kullanarak “enerji

merkezi” olma hedefini stratejik bir öncelik haline getirmiştir. Bu doğrultuda Azerbaycan ile TANAP ve TAP boru hatlarını hayata geçirerek Hazar gazını Avrupa’ya taşımış, Rusya ile TürkAkım projesini inşa ederek Karadeniz üzerinden Avrupa’ya alternatif bir gaz hattı oluşturmuştur. Ayrıca Yunanistan ve Bulgaristan bağlantıları üzerinden Balkanlar ve Orta Avrupa’ya gaz akışının artırılması planlanmaktadır.

Enerji merkezi olma hedefi, yalnızca transit geçiş gelirleri elde etmeyi değil, Türkiye’nin jeopolitik ve jeostratejik önemini güçlendirmeyi de amaçlamaktadır. Türkiye, aynı zamanda İran, Irak, İsrail, Mısır ve Körfez ülkelerinin doğalgaz kaynaklarının Türkiye üzerinden Avrupa pazarına ulaşabileceği alternatif güzergâhlar üzerinde çalışmaktadır. Bu sayede hem çeşitlendirilmiş tedarik kaynaklarına sahip olacak hem de komşu ülkelerin enerji piyasalarında söz sahibi bir aktör konumuna gelecektir. Türkiye’nin Suriye’deki yeni yönetimle kuracağı enerji iş birliği de bu bağlamda ayrı bir önem taşımaktadır (Siccardi, 2024). Bu çerçevede Türkiye’nin enerji güvenliği meselesini kapsamlı biçimde değerlendirebilmek için konunun farklı boyutlarını ayrı başlıklar altında ele almak gerekmektedir. Bu doğrultuda iç talep ve üretim, dış tedarik ve bağımlılık başlıkları öne çıkmaktadır.

İç Talep ve Üretim

Türkiye’de enerji tüketimi son yirmi yılda hızla artmıştır. Uluslararası enerji araştırmalarına göre Türkiye’nin birincil enerji tüketimi 2001–2021 döneminde iki katına çıkmış, 2022 yılı itibarıyla dünya genelinde 16. sırada yer almıştır. Elektrik ve sanayi talebindeki artışla birlikte enerji talebinin 2050’ye kadar %55 oranında büyümesi beklenmektedir (Siccardi, 2024). Türkiye, enerji talebinin büyük bölümünü dış tedarik yoluyla karşıladığı için hem artan talep hem de fiyat dalgalanmaları ekonomik ve siyasi kırılganlıklar yaratmaktadır. 2024 yılında Türkiye’nin toplam enerji arzı 6 milyon 604 bin 388 terajul olarak gerçekleşmiştir (International Energy Agency, 2024). Enerji tüketiminin yaklaşık %72’si fosil yakıtlardan (petrol, doğalgaz ve kömür) sağlanmaktadır. Nihai enerji tüketiminin %38,1’i petrol, %24,5’i doğalgaz ve %9,5’i kömür kaynaklıdır; elektrik tüketimi oranı %21 civarındadır. Kalan %6’lık kısım rüzgâr ve güneş gibi yenilenebilir kaynaklardan elde edilmektedir (International Energy Agency, 2024). Elektrik üretimi açısından bakıldığında, 2024 yılında Türkiye’nin elektrik ihtiyacının neredeyse tamamı yurt içindeki santrallerde karşılanmıştır. Ancak bu üretimin büyük bölümü, dışarıdan tedarik edilen fosil yakıtlarla çalışan santrallerde gerçekleştirilmiştir. Elektrik üretiminin %36’sı kömür, %21’i

doğalgaz ve küçük bir kısmı petrol santrallerinden; geri kalan %42'si ise yenilenebilir kaynaklardan sağlanmıştır. Bu yenilenebilir payın %19,3'ü hidroelektrik, %10,3'ü rüzgâr, %6,7'si güneş, %3,4'ü jeotermal enerji ve %2,4'ü biyoyakıtlardan oluşmaktadır. 2024'ün ilk yarısında temiz enerji üretimi bir önceki yıla göre %25'in üzerinde artış göstermiş, hidroelektrik üretimi %37 artarak son yılların en yüksek seviyesine ulaşmış, rüzgâr ve güneş enerjisinde de çift haneli büyüme kaydedilmiştir. Aynı dönemde fosil yakıt santrallerindeki üretim %9 düşerken, karbon emisyonlarında %5 azalma gözlemlenmiştir (Maguire, 2024). Bu veriler, Türkiye'nin temiz enerji üretimini artırma ve fosil yakıt bağımlılığını azaltma yönünde ilerleme kaydettiğini gösterse de enerji güvenliğinin hâlâ büyük ölçüde dış tedarike dayandığı gerçeğini değiştirmemektedir.

Dış Tedarik ve Bağımlılık

Türkiye, enerji talebinin büyük kısmını dış tedarik yoluyla karşılamaktadır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam nihai enerji talebi içindeki payı %15 civarında olup bu miktar tamamen yerli üretimle karşılanmaktadır. Ancak fosil yakıtlar –petrol, doğalgaz ve kömür– açısından dışa bağımlılık enerji güvenliği için kritik bir zafiyet alanı oluşturmaktadır. Türkiye, petrol ve doğalgazda özellikle Rusya ve İran'a bağımlıdır. Rusya'dan gelen petrol ve doğalgaz uzun yıllar Türkiye'nin enerji tüketiminin önemli bir bölümünü sağlamış, İran da doğalgaz ithalatında kilit tedarikçi konumunda olmuştur.

BOTAŞ verilerine göre 2024 yılında Türkiye'de toplam 55 milyar 15 milyon metreküp doğalgaz arzı gerçekleşmiş, bunun 52 milyar 756 milyon metreküpü ithal edilmiştir (BOTAŞ, 2024). Doğalgazın büyük bölümü yurt içinde tüketildiği için ihracata ayrılan miktar sınırlı kalmış ve yaklaşık 2 milyar metreküp olmuştur. Türkiye, doğalgazı hem boru hatları hem de sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) terminalleri aracılığıyla ithal etmektedir. Türkiye'nin yıllık doğalgaz ithalat kapasitesi 75 milyar metreküp civarındadır ve iç talep yaklaşık 50 milyar metreküp düzeyindedir. Dolayısıyla teorik olarak 25 milyar metreküp gazı yeniden ihraç edebilecek kapasiteye sahiptir (O'Byrne, 2024). Doğalgaz dışında petrol ve kömür ithalatı da Türkiye'nin enerji faturasının büyük kısmını oluşturmaktadır. Uzun dönemli gaz sözleşmelerinin sona ermesi fiyat ve tedarik güvenliği açısından belirsizlik yaratmaktadır. 2024 yılında Türkiye'nin ham petrol ve petrol ürünleri ithalatı yaklaşık 49 milyon ton olarak gerçekleşmiş; bunun 30 milyon tonu ham petrol, 14 milyon tonu motorin ve 5 milyon tonu diğer ürünlerden oluşmuştur. Ham petrol ithalatı %4 azalırken motorin ithalatı %10 artmıştır. Rusya, 32 milyon tonluk ihracatıyla toplam ithalatın %66'sını karşılamıştır (Lotus, 2024). Türkiye'nin dışa bağımlılığını azaltmak amacıyla iki stratejik girişim öne

çıkılmaktadır: Karadeniz'deki Sakarya Gaz Sahası ve Akkuyu Nükleer Güç Santrali. Sakarya sahasında 2020'den itibaren yapılan keşifler 710 milyar metreküplük doğalgaz rezervi ortaya koymuştur. 2025 itibarıyla günlük üretim 9,5 milyon metreküp seviyesine ulaşmıştır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Mayıs 2025'te Karadeniz'de Göktepe-3 kuyusunda 75 milyar metreküplük yeni bir doğalgaz rezervi keşfedildiğini duyurmuştur. Buna karşın Türkiye hâlâ doğalgaz ihtiyacının %90'ından fazlasını ithalat yoluyla karşılamaktadır (Reuters, 2025). Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin ilk ünitesinin devreye alınmasıyla birlikte nükleer enerjinin enerji portföyündeki payının artması hedeflenmektedir.

Küresel ölçekte iklim değişikliğiyle mücadele ve karbon emisyonlarının azaltılması hedefleri, enerji sektörünü fosil yakıt ağırlıklı yapısından dönüştürmeye zorlamaktadır. Avrupa Birliği'nin 2050 yılına kadar karbon nötr olma hedefi, Çin, ABD ve Japonya gibi ülkelerin enerji sistemlerinde yapısal dönüşümlerle birlikte Türkiye'yi de benzer bir yönelime teşvik etmektedir. Türkiye bu eğilime paralel olarak yenilenebilir enerji kapasitesini artırmakta ve nükleer enerjiyi enerji portföyüne dâhil etmektedir. 2024 itibarıyla Türkiye'nin elektrik üretimindeki yenilenebilir enerji payı %42'ye ulaşmıştır (Low Carbon Power, 2025). Ancak enerji sisteminin genel yapısı hâlâ büyük ölçüde fosil yakıtlara dayanmaktadır.

Ankara, rüzgâr ve güneş enerjisinde teknolojik atılımlar gerçekleştirmekte ve Karadeniz ile Akdeniz'de kurulacak açık deniz rüzgâr santralleri için yeni ihaleler planlamaktadır (World Bank Group, 2024). Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin ilk ünitesiyle birlikte 4,8 gigavatlık nükleer kapasite elde edilecek, tesislerin 60 yıl boyunca faaliyet göstermesi planlanmaktadır. Nükleer enerji, yüksek başlangıç maliyetlerine rağmen istikrarlı elektrik üretimi sayesinde fosil yakıt bağımlılığını azaltmada önemli rol oynayacaktır (Maddela, 2025). Türkiye'nin enerji merkezi olma vizyonu, Avrupa Birliği'nin arz güvenliği ihtiyacı ile Rusya'nın enerji ihracat bağımlılığı arasında dengeleyici ve arabulucu bir strateji üzerine kuruludur. Bu konumlanma, Türkiye'yi yalnızca transit bir ülke olmaktan çıkararak, enerji akışının yönünü, fiyatını ve diplomatik anlamını etkileyebilen bölgesel bir aktör haline getirmektedir. Böylece Ankara, hem AB açısından güvenilir bir enerji tedarik ortağı hem de Rusya için enerji pazarına erişimi kolaylaştıran stratejik bir geçit işlevi görmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin enerji bağımlılığı sadece ekonomik bir mesele değil, aynı zamanda dış politika ve ulusal güvenlik açısından da stratejik bir konudur. Artan enerji talebi, ithalat

bağımlılığı ve küresel piyasalardaki dalgalanmalar, Türkiye'nin enerji güvenliğini daha kırılgan hâle getirme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle enerji politikalarının uzun vadeli, çeşitlendirilmiş ve sürdürülebilir bir perspektifle ele alınması kaçınılmazdır (Siccardi, 2024).

Suriye Enerji Sektörü ve Rejim Değişikliğinin Enerji Boyutu

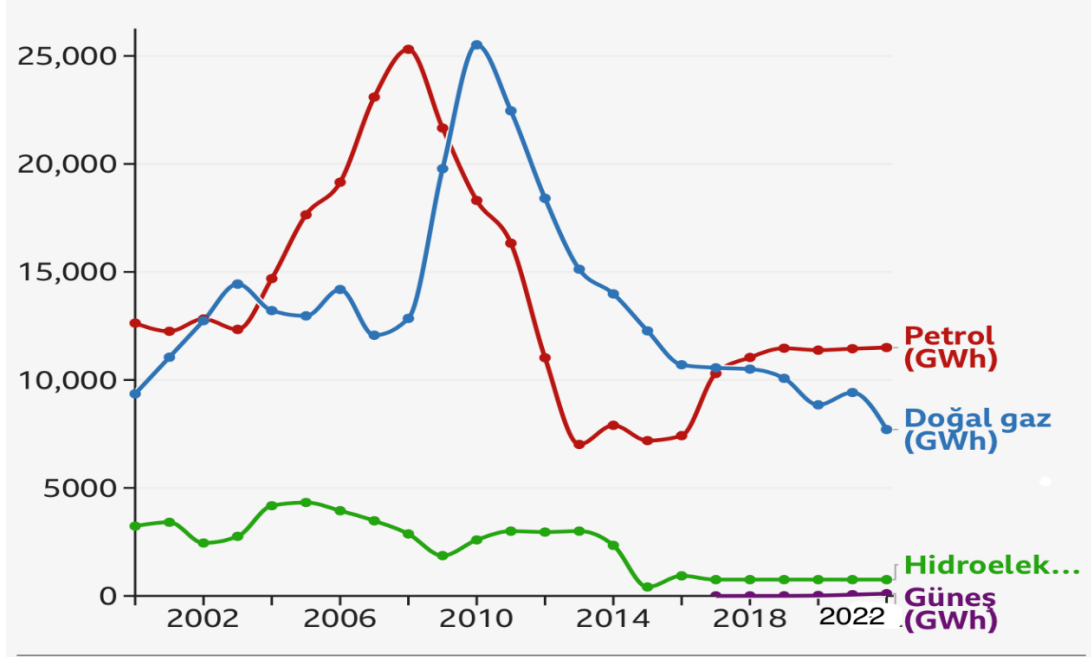
Suriye'deki 61 yıllık Baas ve 54 yıllık Esad rejimi, Beşar Esad karşıtı unsurların Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) örgütü öncülüğünde 27 Kasım 2024'te Kuzeybatı Suriye'de başlattıkları askeri taarruza Esad yanlısı güçlerin karşı koyamaması sonucunda çökmüştür. Bu süreçte sırasıyla Halep, Hama, Humus ve son olarak 8 Aralık 2024'te Şam muhaliflerin kontrolüne geçmiştir. Şam'ın düştüğü gün, devrik lider Beşar Esad'ın bir Rus uçağıyla ülkeyi terk ederek Rusya'ya gittiği uluslararası basına yansımış; kısa süre sonra Esad'ın yayımladığı bir mesaj bu bilgiyi doğrulamış ve Suriye'de Esad dönemi resmen sona ermiştir.

Bu gelişme, Suriye'nin iç ve dış politikasında yeni bir dönemin başlangıcına işaret etse de rejim değişikliğinin ardından ülke ciddi belirsizlikler ve istikrarsızlıklarla karşı karşıya kalmıştır. Öncelikle merkezi otoritenin zayıflaması ve yeni yönetim yapısının henüz kurumsallaşamamış olması, ülkenin farklı bölgelerinde güç boşluklarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Özellikle kuzey ve doğu bölgelerinde YPG/SDG kontrolündeki alanlar ile Dürzilerin talepleri, merkezi hükümetin otoritesini tesis etmesini zorlaştırmakta; bu durum hem güvenlik risklerini artırmakta hem de dış aktörlerin nüfuz mücadelesine zemin hazırlamaktadır. Ayrıca İsrail, Rusya, İran, Türkiye ve ABD gibi aktörlerin sahadaki çıkar çatışmaları, Suriye'nin geleceğine ilişkin uluslararası düzeyde de belirsizlikler yaratmaktadır. Bu karmaşık tablo içinde öne çıkan konulardan biri, Suriye'nin enerji sektörü ve rejim değişikliğinin enerji politikaları üzerindeki etkileridir.

Suriye'nin Enerji Profili

Orta Doğu'daki diğer ülkelerle kıyaslandığında sınırlı birincil enerji kaynaklarına sahip olmasına rağmen, Suriye uzun yıllar boyunca dikkate değer bir petrol ve doğal gaz üreticisi olmuştur. Bunun yanında elektrik ihracatçısı konumunu korumuş ve stratejik coğrafi konumu sayesinde bölgesel enerji iletimi ve ticaretinde önemli bir aktör haline gelmiştir (Özmen, 2024). Bu durum, enerji güvenliği tanımlamaları kapsamında Suriye özelinde ülkenin enerji talep güvenliği ve nakil hatları güvenliği anlayışını ön plana çıkarmıştır.

Grafik 1. Suriye Enerji Üretimi

Suriye'nin Enerji Sektörünün Gelişimi

Yukarıda yer alan tabloda görüldüğü üzere, Suriye'nin enerji üretiminde petrol ve doğalgazın başı çektiği, hidroelektrik ve güneş enerjisi kaynaklarının ise sınırlı bir kullanıma sahip olduğu görülmektedir. Bu verilere detaylı biçimde geçmeden önce, Suriye'nin son elli yıllık enerji serüvenine kısaca değinmek yararlı olacaktır (Kaşka, 2025). Suriye'nin petrol rezervleri bölgesel ölçekte sınırlı olsa da, 1970'ler ve 1980'lerde ülke ekonomisinin en önemli gelir kaynağını oluşturmuş ve dış ticaret üzerinde belirleyici bir rol oynamıştır. Petrol sanayisi 1964'te millileştirilmiş; Sovyet desteğiyle üretime alınan Karachuk ve Suveyidiyah sahalarında düşük kaliteli petrol üretilmiştir. Ancak 1968'de faaliyete geçen boru hattı sayesinde ihracata başlanabilmektedir. 1970'lerde Jubaysah ve Rumaylan sahalarının devreye girmesi, 1980'lerde ise Shell'in alt şirketi Pecten ile yapılan anlaşmalar sektöre ivme kazandırmıştır. 1984'te Deyrizor'daki Thayim sahasında bulunan hafif petrol, üretim kapasitesini artırmış ve ithalat bağımlılığını azaltma potansiyeli yaratmıştır.

Bununla birlikte, 1980'lerin ortasında üretim 160–170 bin varil/gün seviyesinde kalmış, iç tüketimin yüksekliği nedeniyle İran'dan önemli miktarda petrol ithal edilmiştir. Petrol gelirleri

milli gelirin yaklaşık %10'unu ve ihracat kazançlarının yarısından fazlasını oluşturmuş; buna karşın 1980'lerin ortasında dış ticaret açığı oluşmasına yol açmıştır. Ülkenin enerji altyapısı büyük ölçüde boru hatları ve rafinerilere dayanmıştır. Irak Petrol Şirketi hattı 1970'lerde önemli transit gelirleri sağlamış, ancak siyasi çekişmeler nedeniyle sık sık devre dışı kalmıştır. 1959'da kurulan Humus Rafinerisi 1985'te 5,4 milyon ton kapasiteye çıkarılmış, 1979'da faaliyete başlayan Banyas Rafinerisi ise yıllık 6 milyon tonluk kapasitesiyle ülke ihtiyacının büyük bölümünü karşılamıştır. Doğalgaz sektörü ise 1980'lerden itibaren önem kazanmaya başlamış; Çekoslovakya ve Fransa'nın desteğiyle işleme tesisleri kurulmuş ve LPG ihracatına geçilmiştir (Collelo, 1987). Suriye, 2011'de başlayan iç savaş öncesinde petrol ve doğalgaz açısından kendi kendine yeten bir ülke konumundaydı. 2000'li yılların başında günlük petrol üretimi 581 bin varil civarındayken, bu miktar 2009'da 375 bin varile düşmüş, 2010 yılında ise yaklaşık 383 bin varil seviyesinde gerçekleşmiştir (Reuters, 2011). Şam yönetimi, 2010 yılında günde yaklaşık 109 bin varil ham petrol ihraç ederek devlet gelirlerinin %20'sini enerji satışlarından sağlamıştır (Shaffer, 2025). Ülkenin ispatlanmış petrol rezervlerinin 2,5 milyar varil olduğu tahmin edilirken, 2011'den sonra petrol ihraç edemeyen ülkenin günlük üretimi 40 bin varil seviyesine gerilemiştir (CIA, 2025). Suriye'nin ispatlanmış doğalgaz rezervleri ise 2015 yılı itibarıyla 240 milyar metreküp civarındadır. 2010 yılında doğalgaz üretimi 7,8 milyar metreküp, 2011'de ise 8,7 milyar metreküp olarak hesaplanırken; 2022 yılında üretim 3 milyar metreküp seviyesine kadar düşmüştür (Reuters, 2024). İç savaş, ülkenin genel ekonomik yapısında olduğu gibi enerji altyapısında da büyük bir yıkıma yol açmıştır. Faaliyette olan iki büyük rafineri (Humus ve Banyas) savaş süresince ağır hasar görmüş, enerji nakil hatlarının önemli bir kısmı tahrip olmuştur (Shaffer, 2025). Bu nedenle savaşın ilk yıllarında enerji üretimi hızla gerilemiştir. Uluslararası yaptırımlar, savaş sahasındaki güç mücadeleleri ve ekonomik çöküş enerji sektörünü adeta durma noktasına getirmiştir. Başta İran olmak üzere bazı ülkeler, rejime destek kapsamında petrol tedarikinde bulunmuş; İran, Suriye'ye günde yaklaşık 100 bin varil petrol sağlayarak rejimin ayakta kalmasına yardımcı olmuştur. Ancak 2024 yılında iki ülke arasında borç ve savaş tazminatı iddiaları nedeniyle bu sevkiyatlar sona ermiştir.

Baas rejiminin yıkılmasının ardından Ahmed el-Şara liderliğindeki yeni hükümetin iktidara gelmesiyle birlikte Suriye enerji sektörünü yeniden canlandırma çabalarına hız verilmiştir. 2 Eylül 2025 tarihinde Suriye, 14 yıl aradan sonra ilk kez 600 bin varil ham petrol ihraç ederek 2011'den bu yana gerçekleştiremediği bir adımı atmıştır (Shaffer, 2025). Ancak mevcut üretim hâlâ savaş

öncesi seviyelerin oldukça altındadır ve ülkenin güneyindeki petrol sahalarının önemli bir kısmı hâlâ YPG/SDG güçlerinin kontrolündedir.

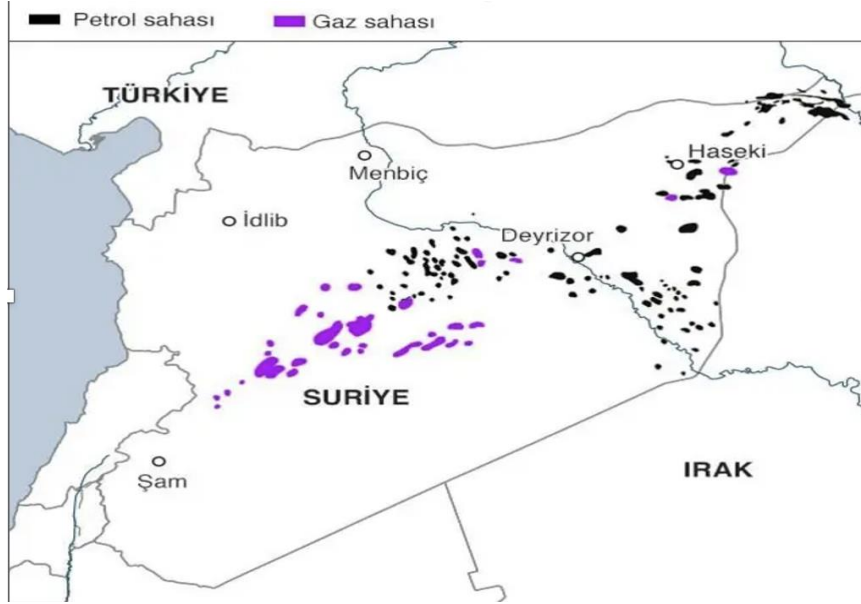
Görüldüğü üzere, Suriye'nin enerji profili büyük ölçüde geleneksel fosil yakıtlara dayanmaktadır. Toplam enerji arzının çoğunu petrol ve doğalgaz kaynakları oluşturmakta, yenilenebilir enerji kaynakları –hidroelektrik, güneş vb.– oldukça sınırlı bir paya sahiptir (Ritchie, 2025). Suriye, Doğu Akdeniz'de petrol üreten tek ülke olarak bölgesel enerji denkleminin merkezinde yer almaktadır. Savaş öncesinde günlük yüz binlerce varil petrol üretimi gerçekleştiren ülke, bu üretimin önemli bir kısmını Avrupa'ya ihraç etmiş; doğalgazını ise hem petrol üretiminde enjeksiyon amacıyla hem de ülke içi elektrik üretiminde kullanmıştır.

Stratejik coğrafi konumu sayesinde Türkiye, İran, Irak ve Azerbaycan'ı birbirine bağlayan enerji projelerinde transit ülke olma potansiyeline sahip olmuş; Mısır ve Lübnan'ı kapsayan enerji ağlarıyla bölgesel iş birliğine katkı sunmuştur. Son yıllarda Doğu Akdeniz'in görece az incelenmiş alanlarında keşfedilen hidrokarbon rezervleri, Suriye'nin yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda jeoekonomik ve jeopolitik önemini de artırmıştır. Ancak iç savaşın başlamasıyla birlikte rafinerilerin tahrip olması, üretim kapasitesinin düşmesi ve yaptırımlar nedeniyle ülke enerji sektöründe ciddi bir çöküş yaşamıştır. Buna rağmen mevcut rezervler ve yeniden inşa sürecinin yaratabileceği potansiyel, Suriye'nin enerji profilini bölgesel ve küresel aktörler açısından stratejik bir mesele haline getirmektedir (Karkazis et al., 2014).

YPG/SDG Kontrolü ve Bölgesel Dinamikler

Suriye'nin başta Deyrizor ve Haseke illeri olmak üzere doğu bölgelerinde yer alan zengin petrol ve doğalgaz sahaları, aşağıdaki haritada da görüldüğü üzere, hâlen YPG/SDG kontrolü altındadır. Bu gruplar, ABD'nin desteğiyle DAESH'e karşı yürütülen operasyonlar sırasında söz konusu sahaları ele geçirmiş ve elde ettikleri petrol gelirlerini kendi askeri ve idari yapılanmalarını finanse etmek amacıyla kullanmışlardır (Boran, 2025).

Harita 1. Suriye Doğal Kaynaklar Haritası

2024 sonunda Esad rejiminin devrilmesiyle birlikte YPG/SDG'nin kontrolündeki enerji kaynakları, yeni Şam yönetimi, ABD, Rusya ve Türkiye arasında ciddi bir gerilim alanı haline gelmiştir. Suriye'nin petrol ve doğalgaz kaynakları, üretimin hızlı bir şekilde artırılması durumunda yeniden devlet bütçesinin önemli bir gelir kalemi haline gelebilecek potansiyele sahiptir; ancak YPG/SDG'nin sahaları elinde tutması ve ABD'nin bölgedeki askeri varlığı, bu planların önündeki en büyük engeller olarak öne çıkmaktadır (Shaffer, 2025). Aynı şekilde, Suriye'nin İsrail ve Mısır doğalgazını Türkiye ve Avrupa'ya taşımada transit ülke olma potansiyeli de bulunmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye ile Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) sınırlandırmasına ilişkin yapılacak görüşmelerin, Güney Kıbrıs ve Yunanistan'ın olası itirazları nedeniyle zorlu geçmesi beklenmektedir (Shaffer, 2025). Suriye'deki enerji sahalarının kontrolüne ilişkin süregelen belirsizlik, Türkiye'nin enerji güvenliği açısından kritik bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Rejim değişikliğinin ardından Türkiye'ye komşu ülkelerin enerji piyasalarında daha etkin bir aktör olma imkânı tanıyabileceği düşünülse de, bu sahalardan üretilecek petrol ve doğalgazın kime satılacağı ve hangi güzergâhlardan taşınacağı gibi konular, hem güvenlik hem de dış politika açısından hassas bir denge gerektirmektedir. YPG/SDG'nin PKK ile olan organik bağları nedeniyle Ankara, bu grubun kontrol ettiği enerji kaynaklarının Türkiye'nin enerji arzına

doğrudan katkı sağlamasına temkinli yaklaşmaktadır. Buna karşılık, ABD'nin bölgedeki askeri varlığını sürdürmesi ve yeni Şam yönetimiyle yapılabilecek olası enerji anlaşmaları, Türkiye'nin bu denklemi dikkate almasını zorunlu kılmaktadır.

Bu cümleden olarak, Rusya ve İran'ın sahadaki yatırımlarını koruma çabaları ile yeni hükümetten enerji sektörüyle ilgili alacaklarını tahsil etme isteği, Suriye enerji sahalarını bölgesel rekabetin merkezine yerleştirmektedir (Shaffer, 2025). Bu durum, Suriye'nin enerji kaynaklarının yalnızca ekonomik bir değer taşımadığını, aynı zamanda bölgesel güç dengelerinin şekillenmesinde jeopolitik bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. Dolayısıyla enerji sahaları üzerindeki kontrol mücadelesi, hem Suriye'nin iç egemenlik kapasitesini hem de Türkiye dâhil çevre ülkelerin enerji güvenliği stratejilerini doğrudan etkilemektedir.

Yeni Hükümetin Enerji Vizyonu ve Türkiye'yle İş Birliği

Ahmed el-Şara liderliğindeki yeni Suriye yönetimi, ülke ekonomisini yeniden canlandırmak ve siyasi meşruiyetini güçlendirmek amacıyla enerji sektörünü stratejik bir kaldıraç olarak değerlendirmektedir. 2025 yılı itibarıyla Şam'da devlet otoritesini yeniden tesis etmeye çalışan hükümet, enerji altyapısının onarılması, rafinerilerin modernizasyonu ve petrol ile doğalgaz sahalarına dış yatırım çekilmesi için uluslararası ortaklık arayışına girmiştir. Bu bağlamda Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ve BOTAŞ gibi Türk enerji şirketleri Suriye'nin yeniden inşasında önemli roller üstlenmeye hazırlanırken, Türkiye'nin bölgedeki müttefiki Azerbaycan da finansman ve teknik destek sağlamak üzere Ankara ve Şam'la iş birliği görüşmeleri yürütmektedir. Ayrıca Total ve Shell gibi Batılı enerji şirketlerinin, savaş nedeniyle durdurdukları faaliyetlerini kademeli biçimde yeniden başlatabilecekleri belirtilmektedir (Shaffer, 2025). Türkiye ile Suriye arasındaki enerji iş birliği şimdiden somut adımlarla güçlenmektedir. Bu kapsamda, 2025 yılı Mayıs ayında Suriye Enerji Bakanlığı ile Türkiye'den Kalyon Holding ve Cengiz Holding, Katar merkezli UCC ve ABD'li Power International şirketleri arasında stratejik iş birliği kararı alınmış; bu doğrultuda Suriye enerji sektörüne 7 milyar dolarlık yatırım yapılması öngörülmüştür. Anlaşma kapsamında Deyrizor, Treyfi, Zeyzun ve Miharde bölgelerinde toplam 4.000 MW kurulu güce sahip doğal gaz çevrim santralleri inşa edilecek, ayrıca Vidyan el-Rabii bölgesinde 1.000 MW kapasiteli bir güneş enerjisi santrali kurulacaktır (Koparan et al., 2025). Bir diğer somut adım, Azerbaycan'dan gelen doğalgazın Türkiye-Suriye Doğalgaz Boru Hattı üzerinden Suriye'nin Humus ilindeki Cender Gaz Santrali'ne ulaştırılması olmuştur (Reuters, 2025). Gaz akışının

başlatılması, Suriye Enerji Bakan Yardımcısı Gayyas Diyab ve Humus Valisi Abdurrahman el-Ama'nın katıldığı bir törenle gerçekleştirilmiştir. Hattın günlük maksimum taşıma kapasitesi 3,4 milyon metreküp olup, ilk etapta 1,4 milyon metreküp gaz nakledilmektedir. Bu miktar, yaklaşık 250 MW'lık elektrik üretimine karşılık gelmektedir (Karabacak et al., 2025). Yeni dönemde Türkiye-Suriye enerji ilişkileri bu projelerle sınırlı kalmamaktadır. Türkiye, uzun süredir Afrin, İdlib ve Kuzey Suriye'deki yedi farklı dağıtım merkezi üzerinden günlük yaklaşık 210 MW elektrik sağlamaktadır. Orta vadede bu kapasitenin 700–800 MW seviyesine çıkarılması planlanmakta olup, bu amaçla 400 kV'luk ana enterkoneksiyon hattının inşası devam etmektedir. Hattın tamamlanmasıyla Suriye ulusal şebekesine en az 500 MW'lık elektrik aktarımı mümkün olacaktır. Buna ek olarak, Reyhanlı ile Harem arasında kurulacak ikincil bir hat üzerinden yaklaşık 80 MW ek güç desteği sağlanması hedeflenmektedir.

Elektrik arzında kısa vadeli çözümler geliştirmek amacıyla, Karadeniz Holding'in iştiraki Karpowership tarafından işletilen yüzer enerji santrallerinin devreye alınması gündemdedir. Türkiye ve Katar'ın desteklediği bu gemilerin toplam üretim kapasitesi 800 MW'a yaklaşmakta olup, altyapısı büyük ölçüde tahrip olmuş kıyı bölgelerinde geçici fakat etkili bir çözüm sunması beklenmektedir. Türkiye'nin bu süreçteki girişimleri yalnızca elektrik alanıyla sınırlı değildir; petrol, doğalgaz ve madencilik sektörlerini de kapsamaktadır. İmzalanan anlaşmalar, fosfat ve lityum gibi stratejik madenlerin işletilmesinden rafinaj ve iletim altyapısına kadar geniş bir yatırım alanını Türk şirketlerine açmıştır. Ayrıca iş birliğinin kara sınırlarının ötesine geçerek Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarını da içermesi, Türkiye'nin bölgesel enerji jeopolitiğine bütüncül bir vizyonla katkı sunduğunu göstermektedir (Sarı, 2025). Ankara, Suriye'deki yeni yönetimle ilişkilerini geliştirerek hem politik etki alanını genişletmeyi hem de savaşın tahrip ettiği enerji altyapısının yeniden inşasında etkin bir rol üstlenmeyi hedeflemektedir. Suriye enerji sektörünün yeniden canlanması, Türkiye'nin enerji güvenliği açısından çift yönlü bir etki yaratmaktadır. Bir yandan, Suriye'de üretilen petrol ve doğalgazın Türkiye iç piyasasına katkı sağlaması; diğer yandan bu kaynakların uluslararası piyasalara Türkiye üzerinden taşınması mümkündür. Türk enerji şirketleri, bölgenin yeniden yapılandırılmasında aktif rol üstlenerek Türkiye'nin enerji çeşitliliğini artırmayı, dışa bağımlılığı azaltmayı ve “enerji merkezi” olma hedefini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle Irak ve İran kaynaklı tedarik risklerinin arttığı bir dönemde, Suriye'nin kuzeydoğusunda keşfedilebilecek yeni sahalar Türkiye için alternatif tedarik seçenekleri sunabilir. Ancak, YPG/SDG'nin elindeki sahaların güvenlik sorunu çözüme kavuşturulmadan büyük çaplı

yatırımların sürdürülebilirliği zordur. Bu nedenle, yeni hükümetin ABD ve Rusya gibi aktörlerin bölgesel politikalarını gözeterek dengeli bir enerji diplomasisi yürütmesi gerekmektedir.

Suriye, Doğu Akdeniz Jeopolitiği ve Bölgesel Enerji Rekabeti

Suriye'deki rejim değişikliği, Doğu Akdeniz'de süregelen deniz yetki alanı anlaşmazlıklarını da yakından etkilemektedir. Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile imzaladığı münhasır ekonomik bölge anlaşması çerçevesinde Doğu Akdeniz'de hidrokarbon aramaları yürütmüş; Yunanistan ve Güney Kıbrıs ise Türkiye'yi uluslararası hukuku ihlal etmekle suçlamıştır. Yeni Şam yönetimi, Türkiye ile deniz sınırlarının belirlenmesi konusunda görüşmelere açık olduğunu belirtse de bu süreçte Mısır, İsrail ve Lübnan gibi diğer kıyı devletleriyle de dengeleri gözetmiştir (Acer, 2025). Daha önce belirtildiği gibi, Suriye'nin Akdeniz kıyısı gelecekte İsrail ve Mısır gazının Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınacağı projelerde transit bölge olma potansiyeli taşımaktadır. Ancak Güney Kıbrıs ve Yunanistan'ın itirazları, Avrupa Birliği'nin Doğu Akdeniz politikası ve bölgeye askerî yığınak yapan aktörler göz önüne alındığında, Türkiye ve Suriye'nin anlaşmaya varması kolay görünmemektedir. Ankara'nın Libya ile imzaladığı deniz yetki anlaşması gibi bir model, Suriye ile de gündeme gelebilir fakat bu durum bölgedeki jeopolitik fay hatlarını daha da derinleştirme riski barındırmaktadır (Bozkurt, 2025). Doğu Akdeniz'in enerji jeopolitiği aynı zamanda İsrail'in Gazze'de yürüttüğü savaş ve Lübnan'daki kırılgan siyasi yapı gibi faktörlerden de etkilenmektedir. İsrail gazının deniz altından Türkiye'ye taşınması projesi, İsrail'in Gazze'de Filistin halkına yaşattığı zulme dayanan gerilim nedeniyle askıya alınmış; Mısır ise yerel tüketim artışı nedeniyle LNG ihracatını azaltmıştır. Bu koşullar altında Suriye'nin sahillerinde yapılacak offshore keşifler ve Türkiye üzerinden gidecek potansiyel boru hatları, bölgedeki güç dengesini yeniden şekillendirme potansiyeline sahip olmasına rağmen güç jeopolitik konjonktür bu senaryonun gerçekleşmesini gittikçe zorlaştırmaktadır (Balboa, 2025).

Sonuç

Enerji, insanlığın tarihsel gelişiminde en temel unsurlardan biri olmuş; ateşin keşfinden Sanayi Devrimi'ne ve modern teknolojilere kadar toplumsal, ekonomik ve teknolojik ilerlemenin merkezinde yer almıştır. Günümüzde ulaşım, iletişim, üretim ve günlük yaşamda vazgeçilmez hale gelen enerji, artan talep ve sınırlı kaynaklar nedeniyle devletlerarası ilişkilerde stratejik bir unsur olarak öne çıkmış, güvenlik politikalarında etkisini her geçen gün artırmıştır. Bu anlayışın sonucu olarak ortaya çıkan enerji güvenliği kavramıysa; arz, talep ve iletim hatları güvenliği üzerinden üç

boyutlu olarak değerlendirilmektedir. Türkiye, enerji ihtiyacını büyük ölçüde dış kaynaklardan karşılayan bir ülkedir. Bu durum Türkiye'yi petrol ve doğalgazda özellikle Rusya, İran ve Azerbaycan'a bağımlı kılmaktadır.

Bu yönüyle ele alındığında, Suriye'de yaşanan rejim değişikliği, Türkiye'nin enerji güvenliği bakımından hem yeni imkânlar hem de ciddi sınamalar ortaya çıkarmaktadır. Suriye'nin kuzeydoğusunda yer alan petrol ve doğalgaz sahalarının yeniden üretime açılması, Ankara için enerji tedarikinin çeşitlendirilmesine katkı sağlayabilecek bir gelişme niteliğindedir. Türkiye'nin TPAO ve BOTAŞ aracılığıyla bu sahalarda yatırım yapması, aynı zamanda petrol ve gazın Türkiye üzerinden uluslararası pazarlara ulaştırılmasını mümkün kılacaktır ve bu durum ülkenin Rusya ve İran'a olan bağımlılığını azaltarak enerji merkezi olma hedefini destekleyecektir. Ayrıca Suriye'nin yeniden inşa süreci, Türk enerji şirketleri için rafinerilerin modernizasyonundan boru hatlarının inşasına kadar geniş bir yelpazede yatırım fırsatları barındırmakta; Türkiye'nin enerji ihracatına başlaması ise Ankara'nın bölgesel enerji denkleminde daha etkin bir aktör haline geldiğini göstermektedir. Bununla birlikte, bu sürecin önünde ciddi riskler bulunmaktadır. Enerji sahalarının önemli bir kısmının hâlen YPG/SDG kontrolünde olması, güvenlik açısından en kritik engellerden biridir. PKK ile organik bağı bulunan bu yapıların enerji altyapısını bir baskı aracı olarak kullanma ihtimali, yatırımları kırılgan hale getirmektedir. Aynı şekilde DAESH benzeri radikal unsurların yeniden ortaya çıkma riski, sahadaki güvenliği daha da belirsiz kılmaktadır. Öte yandan Rusya, İran ve ABD gibi aktörlerin Suriye enerji piyasasında söz sahibi olma çabaları, Ankara'nın hareket alanını daraltmakta; uluslararası yaptırımlar ve Şam yönetiminin meşruiyet sorunu ise Türk şirketleri açısından ciddi hukuki ve finansal riskler yaratmaktadır. Savaşın yol açtığı altyapı yıkımı ve yüksek maliyetler, uluslararası finans kuruluşlarının çekimser tavrıyla birleştiğinde projelerin sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Ayrıca küresel enerji fiyatlarındaki dalgalanmalar ve yenilenebilir enerjiye yönelim, uzun vadeli fosil yakıt yatırımlarının değerini düşürerek ekonomik belirsizlikleri artırmaktadır.

Türkiye'nin enerji güvenliği perspektifinden bakıldığında, rejim değişikliği sonrası dönemde çok boyutlu bir bölgesel iş birliği stratejisi geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, Irak, Katar ve Rusya gibi enerji üreticisi aktörlerle koordinasyonun güçlendirilmesi hem enerji arz güvenliğini destekleyecek hem de Türkiye'nin enerji hub vizyonuna ivme kazandıracaktır. Suriye'nin yeniden yapılanma sürecinde özel sektörün daha aktif rol alması, özellikle altyapı, rafinaj ve enerji iletim projelerinde TPAO'nun teknik kapasitesinden yararlanılması önem taşımaktadır. Ayrıca Türk

müteahhitlik ve enerji şirketlerinin sahadaki yatırımlarının finansal ve hukuki güvencelerle desteklenmesi, sürdürülebilir iş birliği modelleri oluşturulmasını kolaylaştıracaktır. Son olarak, Türkiye'nin bölgesel enerji diplomasisini çok taraflı platformlarda güçlendirmesi, uzun vadede hem ekonomik hem de stratejik kazanımlar sağlayacaktır. Sonuç itibarıyla, Suriye'deki rejim değişikliği Türkiye için hem stratejik bir fırsat penceresi hem de dikkatle yönetilmesi gereken risklerin kaynağıdır. Türkiye'nin enerji tedarikini çeşitlendirme ve enerji merkezi olma hedeflerine ulaşabilmesi, yalnızca Suriye'deki güvenlik ortamının iyileştirilmesine değil, aynı zamanda uluslararası hukuk, diplomasi ve finansal boyutlarda uygulanacak çok yönlü stratejilere bağlıdır. Ankara, bu süreci yalnızca ekonomik kazanç değil, aynı zamanda bölgesel güç dengelerini şekillendiren bir unsur olarak değerlendirmek durumundadır.

Kaynaklar

- Acer, Y. (2025, January 5). *The potential of a Türkiye–Syria maritime border agreement*. SETA Foundation for Political, Economic and Social Research. <https://www.setav.org/en/the-potential->
- Balboa, C. (2025, January 15). *War in Gaza hampers gas pipeline projects in the region*. Global Affairs, University of Navarra. <https://en.unav.edu/web/global-affairs/la-guerra-en-gaza-lastra->
- Boran, H. D. (2025, October 25). *Bakan Bayraktar duyurdu: Türkiye Suriye'ye doğalgaz ihraç edecek*. BBC Türkçe. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c9wl9jl7jlpo>
- BOTAŞ. (n.d.). *Ticaret*. BOTAŞ. <https://www.botas.gov.tr/Sayfa/ticaret/14>
- Bozkurt, A. (2025, January 10). *Turkey and Syria engage in secret talks on maritime border agreement*. Middle East Forum. <https://www.meforum.org/mef-online/turkey-and-syria-engage->
- Central Intelligence Agency. (2025). *The World Factbook: Syria – Energy*. CIA. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/syria/#energy>
- Collelo, T. (Ed.). (1987). *Syria: A country study*. Federal Research Division, Library of Congress. <https://countrystudies.us/syria/>
- International Energy Agency. (2024). *Türkiye: Energy mix*. IEA. <https://www.iea.org/countries/turkiye/energy-mix>
- Kaşka, M. K. (2025, January 22). *Türkiye'nin Suriye'deki enerji anlaşmaları neler, neden önemli?* BBC News Türkçe. <https://www.bbc.com>
- Kalkan, D. (2020). *Soğuk savaş dönemi sonrası Türk dış politikasında enerji güvenliği ve Azerbaycan*. Sonçağ Yayınları.

- Kalkan, D. (2022). *Enerji güvenliği kapsamında Türkiye-Azerbaycan arasındaki enerji ilişkileri. Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 136–167.
- Kalkan, D. (2023). *Balkanların enerji güvenliğinde Azerbaycan. SDE Akademi Dergisi*, 3(1), 1–28.
- Karabacak, M., & Koparan, Ö. (2025, February 15). *Azerbaycan doğal gazı, Türkiye-Suriye boru hattı üzerinden Humus iline ulaştı. Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/azerbaycan->
- Karkazis, J., Vidakis, I., & Baltos, G. (2014). *The Syrian energy policies of the “Four Seas” and their geopolitical repercussions. Sosyoekonomi*, 22(2), 105–116. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/197790>
- Koparan, Ö., Efesoy, C., & Karabacak, M. (2025, January 28). *Suriye'nin enerji sektörüne 7 milyar dolarlık yatırım için imzalar atıldı. Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/suriyenin->
- Lotus Finans. (2024). *Petrol ithalatı*. <https://lotusfinans.com/petrol-ithalati-2024/?utm>
- Maddela, V. S. (2025, January 12). *Türkiye's Akkuyu NPP to become partly operational in 2025. Nuclear Engineering International*. <https://www.neimagazine.com/news/akkuyu-npp-to-become->
- Maguire, G. (2024, July 10). *Turkey lifts clean electricity output to new highs in H1 2024. Reuters*. <https://www.reuters.com/markets/commodities/turkey-lifts-clean-electricity-output-new-highs->
- O'Byrne, D. (2024). *Turkey eyes greater role as gas re-exporter to Europe: Bayraktar. S&P Global*. <https://www.spglobal.com/commodity-insights/en/news-research/latest-news/natural->
- Özmen, Ş. Y. (2024). *Syria's energy consumption. EBSCO Research Starters*. <https://www.ebsco.com/research-starters/power-and-energy/syrias-energy-consumption>
- Reuters. (2024, December 9). *How has the fall of Assad impacted Syria's energy sector? Reuters*. <https://www.reuters.com/world/middle-east/how-has-fall-as>
- Ritchie, H. (2025). *Syria: Energy country profile. Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/energy>
- Sarı, İ. (2025, February 3). *Suriye enerji krizinde yeni dönem: Türkiye'nin stratejik rolü. Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/suriye-enerji-krizinde-yeni-donem-turkiyenin-stratejik->
- Shaffer, B. (2025, January 17). *Syria's energy sector and its impact on stability and regional developments. Atlantic Council*. <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue->
- Siccardi, F. (2024, February 28). *Understanding the energy drivers of Turkey's foreign policy. Carnegie Endowment for International Peace*. <https://carnegieendowment.org/research/2024/>
- World Bank Group. (2024, November 7). *Offshore wind roadmap for Türkiye: Navigating pathways to a green power future. World Bank*. <https://www.worldbank.org/en/news/press->

Telif ve Lisans Bildirimi

Bu makalenin tüm yayın ve telif hakları Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi'ne aittir. Makale, dergi tarafından Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli olarak sunulmaktadır (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Bu lisans kapsamında, makale uygun bilimsel atıf yapılması koşuluyla ve yalnızca ticari olmayan amaçlarla her türlü ortamda kullanılabilir; çoğaltılabilir ve paylaşılabılır; ancak orijinal içeriğin değiştirilmesi, dönüştürülmesi veya üzerinde türev eser üretilmesi kesinlikle yasaktır. Dergide yayımlanan çalışmaların bilimsel, hukuki ve etik sorumluluğu tamamen makale yazar(lar)ına aittir; dergi editörleri ve yayın kurulu bu içerik nedeniyle sorumlu tutulamaz. Makalenin ticari yeniden kullanımı, çeviri veya yeniden yayımlanmasına ilişkin tüm talepler, derginin editör kuruluna akademiktarihvedusunce@gmail.com adresi üzerinden iletilmelidir.